

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ДЕЦАТА НА ФОКУС

АДАПТИРАНА МЕТОДИКА

ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННА СЕСИЯ
ЗА РОДИТЕЛИ В ОНЛАЙН СРЕДА

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

ПАМБ
ПРОФЕСИОНААНА АСОЦИАЦИЯ
НА МЕДИАТОРИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Институт по социални
дейности и практики

за нашите деца

ДЕЦАТА НА ФОКУС

Цел на настоящата Адаптирана методика

Настоящата Адаптирана методика се явява допълнение към изработената по проекта Методика за провеждане на информационна сесия за родители преди инициране на медиация („Първоначалната методика“). Изготвянето на Адаптираната методика се обуславя от въведеното на 13.03.2020 г. извънредно положение на територията на Р България и необходимостта информационните сесии да бъдат провеждани в онлайн среда. Адаптираната методика акцентира предимно върху онези аспекти от провеждането на сесиите, които се различават от застъпеното в Първоначалната методика, поради пренасянето на сесиите в онлайн среда. Тя съдържа и набор от структурни изменения и допълнения, вследствие опита от тестването на първите три информационни сесии. Останалите елементи на Първоначалната методика, чието съблюдаване не е препятствано от изменения формат на информационните сесии, запазват своята важност и следва да се познаят в детайли и вземат предвид от страна на медиатора, водещ сесиите. Прилагането на Адаптираната методика следва да продължи до момента, в който наложените в Р България мерки за противодействие на COVID-19 позволят провеждането на информационните сесии в съответствие със заложеното в Първоначалната методика.

За постигане на целите на информационните сесии е необходимо водещият да организира групи от родители до максимум 10 участници. След записване от страна на родител чрез писмо на адрес: deca@ramb.info, на родителя следва по мейл да бъдат върнати следните инструкции:

- **деня и часа на сесията, за която родителят е записан;**
- **подробно описание на начина за достъп до и използване функционалностите на онлайн платформата, посредством която ще се проведе сесията;**
- **указание, че по време на сесията участниците следва да са включили камерите на устройствата, през които участват в сесията;**

- **указание да се попълни онлайн въпросника, наличен на следния линк:**
<https://forms.gle/YPNLzQBq8TZmQhfG8>.

N.B.! Задължително е разделянето на родители на общи деца в различни групи, като обучаващият следва да провери в началото на онлайн сесията, че присъстващите:

1) участват доброволно;

2) нямат родителски или спор от друго естество помежду си.

След провеждане на информационната сесия всеки от участвалите попълва онлайн формуляра за обратна връзка по образеца, наличен на следния линк: **<https://forms.gle/STj8TdNQpcs9TtxX7>**. Данни от попълнените формуляри се свалят от системата *GoogleDrive* на всеки пет проведени сесии и подлежат на ежемесечна оценка и 3-месечен обобщаващ анализ, с оглед на ефекта, който информационните сесии са имали върху участвалите родители, върху възприятието на същите за конфликта и за неговото разрешаване.

Време	Дейност	Слайдове
10 мин.	<p data-bbox="315 323 1805 440"><i>Бележка: По-долу речта на водещия включва обръщения към цялата група, както и обръщения, насочени индивидуално към всеки родител-участник в сесията, респ. деноминация на мн. ч. и на учтива форма.</i></p> <p data-bbox="315 448 483 480">Въведение</p> <p data-bbox="315 531 685 563">Водещият се представя</p> <p data-bbox="315 571 1805 770">Благодаря на всички, че сте тук и за това, че сте включили своите камери. Моля докато един от нас говори, останалите да бъдат с изключени микрофони. Същевременно, моля ви да имате предвид, че насърчаваме това сесията да протече под формата на дискусия и активен обмен на гледни точки. Добре дошли сте по всяко време да споделяте своите виждания, коментари, предложения, въпроси.</p> <p data-bbox="315 823 1693 895">Водещият споделя своя екран с участниците, така че за тях да бъде видна презентацията Вие сте тук, защото обичате вашите деца. И искате най-доброто за тях.</p> <p data-bbox="315 903 1805 1190">Настоящата сесия ще се проведе в рамките на следващите 2 часа. Тя има за цел да ви помогне да разберете повече за начина, по който конфликта Ви с другия партньор афектира Вашето дете, да разберете повече за комуникацията в условията на конфликт, споделената грижа, интересите на децата и как медиация може да Ви помогне. В хода на сесията ще Ви представим план за споделена грижа, съдържащ основните точки, по които се търси най-добрия за вас начин да уредите отношенията си с Вашия партньор относно отговорностите и ангажиментите, които имате към Вашето дете (Вашите деца).</p> <p data-bbox="315 1238 1805 1390">Ще Ви предоставим полезна информация, която се надяваме впоследствие да е от полза в намирането на решение с другия родител, което да отразява интересите на Вашето дете. Помнете – днешната сесия не може да реши, нито да ви наложи каквото и да е решение по конкретния казус с настоящия ви партньор. Всички решения, които ще вземете, зависят изцяло от</p>	Слайд 1-4

	<p>Вас и от това, което Вие прецените, че ще бъде най-добро за Вас и най-вече за детето Ви. Впоследствие и ако изберете да отнесете спора си към процедура по медиация, ще имате възможност със съдействието на медиатора да обсъдите подробно различните варианти за постигане на решение.</p> <p>Ще помоля всеки от вас да се представи с по няколко думи. Ако желаете, споделете колко годишно е Вашето дете (Вашите деца), както и - най-общо - какво Ви води тук днес.</p> <p>Участниците се представят</p> <p>На споделения екран виждате структурата на днешната сесия, която структура сме синтезирали до пет основни теми, а именно: КОНФЛИКТ - КОМУНИКАЦИЯ - НУЖДИ НА ДЕТЕТО - СПОДЕЛЕНА ГРИЖА - МЕДИАЦИЯ.</p> <p>Да започнем с Пътя на конфликта.</p>	
30 мин.	<p>Конфликт</p> <p>Пред себе си виждате един път на развитие на родителския конфликт. Съдебното дело, в което се намирате (/част от вас се намира), приключва със съдебно решение. Самото съдебно решение пък може да бъде обжалвано пред кореспондиращия окръжен съд и потенциално пред Върховния касационен съд. Цялото производство потенциално може да отнеме до 3 или повече години. Впоследствие е възможно да се стартира изпълнително производство, с цел достигне до принудително изпълнение на постановеното в решението. Знаете, по тези дела лисва сила на пресъдено нещо, респективно при промяна на обстоятелството е налице възможност за ново съдебно дело. И всичко това продължава до навършване пълнолетие на детето. Извели сме този Път на конфликта, за да може тези от вас, които (споменаха, че) са инициирали / планират да инициират съдебно производство, да придобият по-ясна представа на кой етап от развитието на конфликта се намират понастоящем и какви етапи предстоят.</p>	Слайд 5-8

	<p>Но сега нека обърнем внимание на това какво представлява семейството. Кръгът, който виждате, символизира единното цяло между родител А, родител Б и детето преди раздялата. В един момент кръговете стават два. Бившите съпрузи или партньори заживяват в два отделни свята, чиято допирателна обаче остава детето. И детето трябва да обитава тези два различни свята едновременно. Объркващо, нали? Има бивши съпрузи, но няма бивши родители.</p> <p>След като споменахме раздялата и пътя на конфликта, нека сега разгледаме пътя на раздялата. Това е път, по който родителите вървят самостоятелно, в своя вътрешен мир и мисловни процеси. Представили сме няколко характерни за раздялата емоционални завоя (отричане, гняв, пазарене, депресия, приемане), с думи, които обикновено характеризират тези етапи. В края на пътя виждате дърво, което символизира етапа на приемането.</p> <p>Тук водещият приканва родителите да изчетат и попълнят самостоятелно изпратените им два въпросника за себerefлексия, като дава на групата подходящо време за това. По преценка на водещия, възможно е сесията да бъде прекъсната за няколко минути, след което родителите отново да влязат в платформата за провеждане на сесията.</p> <p>След почивката, водещият приканва родителите да споделят, ако желаят това, свои отговори на въпросниците и разсъждения. Стимулира се дискусия. Водещият прави обобщения на споделеното.</p> <p>Преход: Обсъдихме завоите и перипетиите на пътя на конфликта, от гледна точка на възможни производства за уреждане и преуреждане на неговото разрешаване, както и етапите на емоционалния път на раздялата. Къде обаче е детето в този етап? Къде остават неговите потребности и интереси? Както видяхме – то трябва от един свят да се пренесе в два отделни и доста различни светове. Как тези два свята ще посрещнат неговите нужди обаче?</p>	
15 мин.	<p>Нужди на детето</p> <p>Както вече стана дума, целта на нашата среща е да намерите решения, които в най-голяма степен защитават интересите на Вашето дете, защото то е най-важното за Вас. Нека сега да се</p>	

опитаме да изясним от какво има нужда Вашето дете по принцип, като за улесняване на разговора ще използваме тази фигура. Както виждате, фигурата ни подсеща, че децата ни имат нужди, свързани не само с физическото им оцеляване и израстване, но и с ума и сърцето.

Моля в следващите три минути да се опитаме заедно да помислим от какво имат нужда вашите деца в тези области.

Родителите споделят какви нужди смятат, че имат техните деца, а водещият обобщава, реферирайки и към слайда с изброени примерни нужди: Здраве; Храна; Дом; Образование и Възможности за развитие; Любов; Сигурност и Спокойствие; Чувство за принадлежност и Здрави връзки с важните за него хора; Точни граници и ясни правила; Научаване на ключови житейски умения; Подходяща за възрастта самостоятелност.

Н.В. Да се обърне внимание на чувството за принадлежност, за което е важно участие на другите важни за детето хора. Идентичността се определя от чувството за принадлежност и връзките в семейството.

Сега нека обърнем внимание на това как, най-общо, раздялата влияе върху детето. Раздялата на родителите се отразява на детето в много различни аспекти: Интимност и партньорство, Идентичност, Планове за бъдещето, Имущество и финанси, Себеоценка и обществена оценка, Социални отношения. Всяка една от четирите основни сфери на екрана може и се афектира от раздялата. Има ли нещо, с което бихте допълнили тази графика?

Продължаваме с основните въпроси за съвместно решаване от родителите, свързани с нуждите на детето. Обобщили сме ги в четири категории: хранене, здраве, образование, общуване. Имайте предвид, че по посочените тук въпроси съдът няма как да даде решение. Няма как съдът да постанови, например, къде детето да учи, как да се грижите за здравето му и пр.

По някои въпроси родителите лесно стигат до съгласие, за други имат разногласия, които могат да породят конфликти, а конфликтите да доведат до разрушаване на постигнатото съгласие. Затова

Слайд 9-12

	<p>е важно да сте наясно по кои въпроси сте постигнали вече съгласие, а по кои имате да се договаряте тепърва. Тези области съдържат подобласти и критерии, по които може да се оценява най-добрият интерес на детето и приноса на родителя и неговото семейство към осигуряването на житейското му благополучие. Важно е да знаете, че няма водещи елементи или критерии и че всеки от родителите влияе на всяка от областите.</p> <p>Обобщение: След раздялата на родителите детето продължава да има същите нужди. Отговорност на родителите е да отговорят на тях, независимо какви са чувствата помежду им. Затова е особено важно да се изградят нови отношения и разпределение на отговорностите между родителите, така че да защитават интересите на детето и да отговорят на неговите нужди. Всяко дете има нужди, независимо дали изисква те да бъдат задоволени, или не. И тези нужди не могат да бъдат задоволени единствено от единия родител. Необходимо е съвместно решаване. Съвместното решаване обаче е следствие от налична здравословна комуникация между родителите.</p>	
<p>15 мин.</p>	<p>Комуникация</p> <p>За да постигнете съгласие с партньора си по отношение на важните въпроси, засягащи Вашето дете, от голямо значение е добрата комуникация между Вас. Можем да наречем тази комуникация „здравословна“.</p> <p>Какво за Вас е здравословна комуникация с другия родител? Каква е желаната комуникация помежду Ви, как си представяте общуването с другия родител в един идеален свят? Сещате ли се за пример от миналото с партньора Ви, когато сте постигали съгласие за решения, касаещи детето, които впоследствие и двамата сте изпълнявали?</p> <p>Водещият обобщава предложенията на родителите за определение за здравословна комуникация: Здравословната комуникация е нещо повече от обмен на информация. Тя е начин ясно да предадеш послание, но и да слушаш по начин, по който да разбереш пълния смисъл на това, което се казва. Здравословната комуникация помага и на двете страни да разберат и постигнат целите си по удовлетворителен и за двете страни начин. При здравословната</p>	<p>Слайд 13-15</p>

комуникация общуващите се чувстват разбрани, изслушани и уважени и карат другия да се чувства разбран, изслушан и уважен.

Водещият насърчава родителите да дадат примери за добра комуникация. Водещият може да насочи вниманието на обучаваните към следните примерни казуси и да насърчи дискусия по намиране на решение по тях:

- Родителите не си повишават тон или спорят пред детето;
- Родителите не търсят правна аргументация или реферират към правата си на родител по казуси, които могат да бъдат решение на база житейска логика;
- Родителят не забравя своите устои, принципи, чувство за хумор и любов към детето си в хода на комуникацията с другия родител;
- Родителят не комуникира по начин, който би предизвикал несигурност или подозрение в другия родител.

В процеса на здравословна комуникация не се състезаваме с насрещната страна, а се опитваме да възприемем това, което тя ни казва с любопитство и да видим каква нужда и интерес се крие зад казаното. Същевременно, когато общуваме здравословно споделяме какво е важно за нас; начина, който обмисляме за постигането му и как се чувстваме. Позволяваме достатъчно пространство и време на другия, за да възприеме споделената от нас информация и да ни сподели своето виждане за това. В процеса на този своеобразен обмен на информация обобщаваме това, което сме чули от насрещната страна, като се опитваме да покажем, че сме вникнали в интересите, стоящи под повърхността на изказаното.

Как да постигнем здравословна комуникация с другия родител?

Когато сме натрупали негативни чувства към партньора поради редица конфликти, често пренасяме това отношение и при възникването на разногласия по отношение на родителските ни ангажименти спрямо детето. Това ни пречи да видим същината на проблема при възникването на такива разногласия и съответно да намерим решението му. Сега ще разгледаме един често

	<p>срещан казус при взаимоотношенията на родители в развод и ще се опитаме да намерим възможните решения.</p> <p>Водещият представя Инструмента за решаване на проблеми и примерния казус: „Детето ще бъде първи клас, аз искам да го запиша в близкото училище до къщи, а другият родител - в частно училище/кооператив.“</p> <p>NB! Водещият може да адаптира казуса, съобразно споделеното по-рано от участващите родители (напр. ако всички участващи имат деца в тийнейджърска възраст - да измени казуса, така че спорът да бъде за това в каква гимназия да продължи своето образование детето).</p> <p>Водещият насърчава родителите да генерират максимален брой решения, като посочва, че подобно систематизиране на различни решения ще им бъде нужно и във всяка една от ситуацияите, в които те участват относно детето им. След генерирането на всяко решение е необходимо двамата родители да направят оценка на позитивите и негативите на всяко решение.</p> <p>ПРОПУСКАМЕ ЛИ НЕЩО? КАК БИ СЕ ПОЧУВСТВАЛО ДЕТЕТО ВЪВ ВСЕКИ ЕДИН ОТ ТЕЗИ ВАРИАНТИ?</p> <p>Обобщение: Няма универсални решения, които да са добри за всички случаи. Каквото и решение да Ви предложи някой отвън, то има своите позитиви и негативи. Никой освен Вас и Вашият партньор не може да намери най-доброто решение за Вашия конкретен случай – такова, че да удовлетворява и двете страни, да не предизвиква съпротива у тях и да се спазва убедено. Но и такова, че да обхваща в пълнота нуждите и интересите на детето. Медиацията, която ще споменем по-нататък, може да Ви помогне да намерите такова решение.</p>	
25 мин.	<p>Споделена грижа</p> <p>Водещият провежда разликата между споделената грижа и споделеното родителство.</p> <p>Винаги, когато и двамата родители имат контакти с детето, неизбежно и двамата полагат грижи за него – да е нахранено, подходящо облечено, да има подходящи занимания и т.н. Така че</p>	

<p>независимо от това у кого са родителските права, грижата за детето при разделените родители е споделена грижа. Всеки досег с детето се явява споделена грижа. Всеки разговор с детето е част от нея.</p> <p>Водещият посочва, че съветът на нашите експерти е в своя диалог родителите да избягват реферирането към правна терминология и към текста на съдебното решение, и да се стремят да дискутират именно споделената грижа.</p> <p>Каквито и решения да вземате, винаги е важно да помните, че за Вашето дете и двамата родители са важни. А докато ние заедно дискутирахме настоящите теми, Вие получихте писмо. Писмо от вашите деца. Нека го изчетем заедно.</p> <p>Водещият изчита Писмо до родителите, като преди това визуализира фотографията на писмото, изписано с детски почерк.</p> <p>Водещият продължава разговора за споделената грижа: На практика споделената грижа засяга всички области и затова е важно двамата родители да имат голяма степен на съгласие по въпросите, засягащи тази грижа.</p> <p>Каква е ползата за детето от споделената грижа?</p> <p>Родителите изказват своите предположения.</p> <p>Водещият обобщава ползите за родителите от споделената грижа.</p> <p>За улесняване на процеса може да се използва План за споделена грижа.</p> <p>Водещият представя Плана за споделена грижа, като дава време на групата да се запознае със същия.</p> <p>Всеки от вас взема своите решения, воден от любовта си към детето. В този момент вероятно в главите ви се въртят мисли за това как най-добре да постъпите, какво да направите, за да се чувстват децата ви най-добре.</p>	<p>Слайд 16-21</p>
---	--------------------

	<p>Предлагаме Ви да запишете мислите си по формата на обръщение към самите вас. Започнете с думите „Обещавам на (тук напишете името на детето или децата си), че...“. Написаното обещание няма нужда да изчитате пред групата, освен ако желаете това. Помнете го обаче всеки път, когато комуникирате с другия родител оттук насетне.</p>	
20 мин.	<p>Медиация</p> <p>Сега изписваме кръг обратно към нещо, с което стартирахме, а именно Пътя на конфликта. Да, нашият стоп след влошаване на отношенията може да бъде съдебното дело, но на следващия завой може да последва среща с едно трето, неутрално лице - медиатор, което да ви помогне да постигнете споразумение.</p> <p>Медиацията е процедура по търсене на решение на конфликти – във вашия случай процесът на медиация подпомага намирането на решенията относно Вашия родителски конфликт. Участието Ви в процеса е напълно доброволно, а неговата цел е да постигне решение, което да е приемливо както за Вас, така и за Вашия партньор. Медиаторът е независимо и неутрално лице, което по никакъв начин не може да Ви наложи своето решение, нито да Ви предложи такова. Негова единствена роля е да съдейства на комуникацията, да подпомага процеса на обмяна на идеи и да фокусира вниманието Ви върху точките, по които следва да имате решение с оглед уреждането на родителския Ви конфликт. От тази гледна точка, цел на медиацията е подпомагане на диалога помежду Ви чрез съдействието на едно неутрално лице.</p> <p>Медиацията не може да ви даде отговор на въпроса как да се уредят по нов начин семейните отношения. Това, което може да направи за Вас обаче, е да подпомогне провеждането на един конфиденциален разговор, в който всяка страна излага своето виждане за фактите, споделя за нуждите си и подпомагани от медиатора генерират максимален набор от потенциални решения. Медиаторът е безпристрастен и неутрален – той не взема решения, не определя кой е по-добрият родител, не докладва на съдията на кой родител следва да бъде предоставено упражняването на родителските права. Напротив – неговата роля е да подпомогне процеса на диалог, в който страните комуникират по ненасилствен начин и с негово съдействие предават това, което е важно за тях. На тази основа страните могат да обсъдят потенциални варианти за полагане на споделена грижа за общото им дете и как тя би отговаряла на интереса и на самото дете. Представено и одобрено от съда, медиационното споразумение има силата на съдебна</p>	Слайд 22-30

	<p>спогодба, като тук е много по-висок шансът да бъдат спестени завоите, които изследвахме, със съдебни дела и изпълнително производство.</p> <p>А ето и един нов, трети път на конфликта, при който в рамките на информационна сесия като тази получавате идеи за начините за конструктивно решаване на Вашия родителски конфликт, като впоследствие сами избирате по кой път да минете и кое би било от най-добър интерес за Вашето дете. И отново - медиационното споразумение може има силата на съдебна спогодба, след като бъде представено на и одобрено от съда.</p> <p>Водещият представя основните отлики между съдебно производство, медиация и споделена грижа, след което - ползвайки точките от съответните слайдове - своя разказ за медиационната процедура.</p> <p>Водещият изчита цитата на родител, преминал през развод по съдебен ред, след което насочва вниманието на родителите към таблицата със сравнение между решаването на родителски конфликт по съдебен ред и чрез медиация. След това водещият пояснява смисъла на графиката с триъгълници, символизиращи позициите и интересите на родителите и на детето.</p>	
5 мин.	<p>Водещият приканва родителите да обсъдят какво би се случило, ако не постигнат споразумение, както и да генерират идеи за последващи действия. Финално обобщение.</p>	Слайд 30-32

ДЕЦАТА НА ФОКУС

За контакт:

W: deca.pamb.info

E: deca@pamb.info

T: 0887 887 621 / 02 483 76 21

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

ПАМБ
ПРОФЕСИОНАЛНА АСОЦИАЦИЯ
НА МЕДИАТОРИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Институт по социални
дейности и практики

за нашите деца